

୫ମ ଅଧ୍ୟାୟ ଚିତ୍ରାଙ୍କନର ଛାଞ୍ଚ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ତୁମେ ଛାଞ୍ଚର ଡିଜାଇନ୍, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ କଳାତ୍ମକ ଗୁଣ ବିଷୟରେ ଶିଖିବ । ଇତିହାସରୁ ଛାଞ୍ଚ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଉଦାହରଣ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରେରଣା ନେଇ, ତୁମେ ନିଜର ଏକ ଛାଞ୍ଚ ଡିଜାଇନ୍ କରିପାରିବ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ସାମଗ୍ରୀ ସହିତ ପରୀକ୍ଷା କରିପାରିବ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ, ତୁମେ ଉଭୟ କାଗଜ ଓ କପଡ଼ାରେ ତୁମ ଛାଞ୍ଚର ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା

0680CH05

କରିପାରିବ । ତୁମେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୟସ ପରମ୍ପରା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଛାପ ସହିତ ଯୋଡ଼ିବାରେ ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥ ହେବେ । ଛାପ ଭଳି ନିଜର ଛାଞ୍ଚ ବ୍ୟବହାର କରି, ତୁମେ କାଗଜ, କପଡ଼ା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୃଷ୍ଠରେ ନିଜର ଛାପ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଢାଞ୍ଚା ମଧ୍ୟ ତିଆରି କରିପାରିବ ।

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ୧: ଆସ ମୋହରଗୁଡ଼ିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା

ତୁମେ କେବେ ତୁମ ଶିକ୍ଷକ, ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ କିମ୍ବା ତୁମ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ସିଲ୍ ବା ମୋହର ଏବଂ ରବର ଷ୍ଟାମ୍ପ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଦେଖିଛ କି ?

ମୋହର ଥିବା କୌଣସି କାଗଜ କିମ୍ବା ଦସ୍ତାବିଜ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ତୁମ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନିଅ । ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଆଲୋଚନା କର :

1. ସିଲ୍ ବା ମୋହରରେ ଥିବା ଛବି କିମ୍ବା ଲେଖା କ'ଣ ?
2. ମୋହର କ'ଣ ଦର୍ଶାଉଛି ?
3. ମୋହରଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ?

ମୋହରଗୁଡ଼ିକରେ ଚିହ୍ନ ସ୍ଵରୂପ ଏକ ଛବି କିମ୍ବା ଲେଖା ରହିପାରେ । ଏହା ଆମକୁ ବ୍ୟକ୍ତି, ସମାଜ, ରାଜ୍ୟ, ଅନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ସଂଗଠନର ଜୀବନ, ରୁଚିନ୍, ସାମାଜିକ ସ୍ଥିତି ଏବଂ ବିଶ୍ଵାସ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଦିଏ ।

ମୋହରଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖ ଏବଂ ତୁମେ ଦେଖୁଥିବା ଫଟୋ ଏବଂ ପ୍ରତୀକଗୁଡ଼ିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କର । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ତୁଳନା କର ଏବଂ ପ୍ରତୀକଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ କହୁଛି ସେ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କର ।

ଧ୍ୟାନ ଦିଅ ଯେ ଏହି ସମସ୍ତ ମୋହରରେ ଏକ ଚିତ୍ର ଚିହ୍ନ ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ଲିପିରେ କିଛି ଲେଖା ରହିଛି ।

ଇତିହାସର ବିଭିନ୍ନ ସମୟର ମୋହର

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ୨: ଅଧୟନ ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ର ଯାତ୍ରା

ସ୍ଥାନୀୟ ଡାକଘରକୁ ଯାଅ ଏବଂ ପୋଷ୍ଟ-ମାଷ୍ଟର, କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଡାକ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଭେଟିପାରିବ ଯିଏ ତୁମକୁ ଡାକ ସେବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ମୋହର ବା ସିଲ୍ ଏବଂ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଦେଖାଇପାରିବ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଜାଣ ଏବଂ ଏକ ଟିପ୍ପଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର:

1. ଷ୍ଟାମ୍ପ ରେ ବ୍ୟବହୃତ ସାମଗ୍ରୀ ।
2. ଡାକ ସେବାର ଲୋଗୋ ବା ପ୍ରତୀକ ।
3. ସିଲ୍ ବା ମୋହରରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୂଚନା ।

ଅଭ୍ୟାସ କର: ତୁମ ପରିବାରର ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ କଥା ହୁଅ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଦସ୍ତାବିଜ କିମ୍ବା ଡାକ ଖାତାରେ ଲାଗିଥିବା ମୋହର ବିଷୟରେ । ସିଲ୍ ବା ମୋହରର ବିବରଣୀ ନିରୀକ୍ଷଣ କର, ଏବଂ ତୁମେ ପାଇଥିବା ପ୍ରତୀକ ଏବଂ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ବିବରଣୀ କିମ୍ବା ଷ୍ଟେର୍ ତିଆରି କର ।

ପରୀକ୍ଷଣ: ଯେକୌଣସି ଏକ ମୁଦ୍ରା ନିଅ । ଏହା ଉପରେ ଏକ କାଗଜ ରଖ ଏବଂ ଏକ ପେନ୍‌ସିଲ ସାହାଯ୍ୟରେ ମୁଦ୍ରାର ଛବି ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଷ୍ଠଭାଗରେ ରେଖାଗୁଡ଼ିକର ଚିହ୍ନିତ କର ।

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ୩: ନିଜର ମୋହର ତିଆରି କରି

ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ସିଲ୍ ବା ମୋହରର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ପରିଚିତ, ଏବେ ତୁମେ ନିଜର ଏକ ମୋହର ତିଆରି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ଚାହଁ କି ?

ପ୍ରଥମେ ତୁମକୁ ଏହାର ଡିଜାଇନରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏକ କାଗଜ ଓ ପେନ୍‌ସିଲ ନିଅ ଏବଂ କିଛି ଧାରଣା ଓ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଷ୍ଟେର୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

କ୍ଷେପ 1 - ମିଳିଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ନେଇ ପରୀକ୍ଷା କର

- କିଛି ମାଟି କିମ୍ବା ଅଟା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।
- କିଛି ଛୋଟ ଜିନିଷ ଯେପରିକି ବଟନ୍, ବୋତଲର ଠିପି, କାଠି, ପତ୍ର, ମୁଦ୍ରା ଇତ୍ୟାଦି ସଂଗ୍ରହ କର ।
- ତୁମ ମାଟି ପୃଷ୍ଠକୁ ସମତଳ ଏବଂ ଆଦ୍ର କର ।
- ତୁମେ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିବା ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକୁ ମାଟିରେ ଦବାଅ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଛାପଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖ ।
- କେଉଁ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବନା ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ଏବଂ କାହିଁକି ତାହା ବିଶ୍ଳେଷଣ କର ।

କ୍ଷେପ 2 - ତୁମ ମୋହରର ଡିଜାଇନ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର

- ତୁମର ଏକ ନିଜସ୍ୱ ପ୍ରତୀକ ସୃଷ୍ଟି କର । ଏହା ଏକ ସରଳ ଚିତ୍ର ହୋଇପାରେ ଯାହା ତୁମକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରେ - ଏକ ଚେହେରା, ପତ୍ର, ଫୁଲ, ଫଳ, ବସ୍ତୁ, ପଶୁ, ଅକ୍ଷର, ଚିହ୍ନ ଇତ୍ୟାଦି । ଏହା ତୁମ ନିକଟରେ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା କିଛି ପରିଚିତ ଗୁଣ କିମ୍ବା ମୂଲ୍ୟବୋଧ ବିଷୟରେ ଜଣାଇବା ଉଚିତ ଯାହା ତୁମ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।
- ନିଜର ଡିଜାଇନ୍ କୁ ସରଳ ରଖ ।

କ୍ଷେପ 3 - ତୁମ ସିଲ୍ ତିଆରି କର

- ତୁମେ ଦେଖୁଥିବା ସିଲ୍ ବା ମୋହର ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ମନେ ରଖ ।

- ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସହଜରେ ଉପଲବ୍ଧ ବିକଳ୍ପ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କର । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ କାର୍ଡବୋର୍ଡ, ମାଟି, ଝୋଟ ଦଉଡ଼ି, କ୍ଷୁଦ୍ର, ରବର ଇତ୍ୟାଦି ।
- ତୁମେ କାମ କରୁଥିବା ସାମଗ୍ରୀର ପୃଷ୍ଠକୁ ସମତଳ କର । ମନେରଖ ଯେ ମୋହରର ଛାପ କ୍ଷୁଦ୍ର ହେବ ଯଦି ଏହାର ଡିଜାଇନ୍ର ସମସ୍ତ ଅଂଶ ସମାନ ଥିବ ।
- ତୁମ ଡିଜାଇନ୍ କାଟିବା, ଖୋଲିବା ଏବଂ ଆକାର ଦେବା ପାଇଁ ତୁମେ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବା ଭଳି ଉପକରଣ ଚୟନ କର ।
- ଯଦି ତୁମକୁ ଲାଗୁଛି ଯେ ତୁମ ଡିଜାଇନ୍ ତିଆରି କରିବା କଷ୍ଟକର, ତେବେ ଏହାକୁ ସରଳ କର ଏବଂ ତୁମ ଡିଜାଇନ୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ।

ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ- ମୋହର ତିଆରି କରି ଛାପର ପରୀକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି

ଷ୍ଟେପ 4 - ତୁମ ମୋହରର ପରୀକ୍ଷା କର

- ତୁମ ମୋହରର ଛାପ ପାଇଁ ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ପୃଷ୍ଠ ଚୟନ କର । ଯଦି ତୁମ ସିଲ୍ ଗୋଲାକାର ଏବଂ ସମତଳ ନୁହେଁ, ତେବେ ତୁମେ ଏହାକୁ ଏକ ଓଦା ମାଟି କିମ୍ବା ଅଟା ଉପରେ ଚାପି ପାରିବ ଯେପରି ତୁମେ ବସ୍ତୁ ସହିତ ପ୍ରଥମ ପରୀକ୍ଷାରେ କରିଥିଲ ।
- ଯଦି ତୁମ ସିଲ୍ ସଫା ଅଛି, ତେବେ ରଙ୍ଗ କିମ୍ବା କାଳି ଲଗାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର ଏବଂ ଏହାକୁ କୌଣସି କାଗଜରେ ଛାପିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର ।
- ଫଳାଫଳ ଉପରେ ଆଧାର କରି, ତୁମେ ଇଚ୍ଛିତ ପ୍ରଭାବ ହାସଲ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋହରର ଡିଜାଇନ୍ ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ଉନ୍ନତି କରିପାରିବ ।

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ୪: ଛାପିବା

ବର୍ତ୍ତମାନ, ତୁମ ପାଖରେ ଏକ ମୋହର ଅଛି ଯାହା ବାରମ୍ବାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ! ଏଥିରେ ଏକ ରବର ରହିଛି ଯାହାକୁ କାଳିର ଷ୍ଟାମ୍ପ ପ୍ୟାଡେ ଭିଜାଯାଏ । ଯେତେବେଳେ ଆମେ ରବର ସିଲ୍ କୁ ଷ୍ଟାମ୍ପ ପ୍ୟାଡେ ଦବାଇଥାଉ, ସେତେବେଳେ ଏହା କାଳିରେ ଲେପିତ ହୁଏ ଯାହାକୁ ଚାପ ପକାଇ କାଗଜରେ ଛପାଯାଏ ।

ମୁଦ୍ରଣର ବିଭିନ୍ନ ପାରମ୍ପରିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସମାନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଆସନ୍ତୁ ହ୍ୟାଣ୍ଡ୍ ରୁଲ୍ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉପରେ ନଜର ପକାଇବା, କାରଣ ଏହା ତୁମ ପରିଚିତ ରବର ଷ୍ଟାମ୍ପ ଏବଂ ତୁମେ ତିଆରି କରିଥିବା ମୋହର ସହିତ ଯଥେଷ୍ଟ ସମାନ ।

ଏହା ଏକ ଖୋଦିତ କାଠ ଖଣ୍ଡ । ଯେଉଁ ଭାଗରେ ଢାଞ୍ଚା ଖୋଦନ କରାଯାଇଛି ସେହି ଅଂଶଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନ ଦିଆ କାଠ ଖୋଳିବାରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଜଣେ କଳାକାର ଏହାକୁ ସତର୍କତାର ସହ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି । ତୁମ ଆଖପାଖରେ ବଢ଼େଇ ଏବଂ କାଠ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା କେହି କାରିଗରୀ ଅଛନ୍ତି କି?

ସେମାନଙ୍କୁ ଭେଟି ଏହି ଛବିକୁ ଦେଖାଅ, ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାର କିପରି ଏପରି ଏକ ଖଣ୍ଡ ତିଆରି ହୋଇଛି । କେଉଁ ଉପକରଣ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହାକୁ ହାତରେ ତିଆରି କରିବାକୁ କେତେ ସମୟ ଲାଗିବ ସେ ବିଷୟରେ ପଚାର । ଏହି କାଠ ରୁଲ୍ କୁ ବୟନ ଉପରେ ଛାପିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହି ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ହ୍ୟାଣ୍ଡ୍ ରୁଲ୍ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ଟେକ୍ସଟାଇଲ୍ କୁହାଯାଏ ।

ହ୍ୟାଣ୍ଡ୍ ରୁଲ୍ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂର ଛବି ଦେଖ ଏବଂ ସାବଧାନତାର ସହ କପଡ଼ାରେ ଚିହ୍ନିତ ରୁଲ୍ କୁ ରଖ । ଏକ ନିରନ୍ତର ଢାଞ୍ଚା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ସମାନ ରୁଲ୍ କୁ ବାରମ୍ବାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ସେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଟେକ୍ସଟାଇଲ୍ ତିଆରି କରୁଛନ୍ତି ଯାହାକୁ କୁହାଯାଏ ଅଜରଖ ଯାହା ଗୁଜୁରାଟର କଚ୍ଛରେ ପ୍ରଚଳିତ ।

ତୁମେ ଭାବ କି ତୁମେ ତୁମ ମୋହର ସହିତ ଏକ ଢାଞ୍ଚା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ ? ତୁମେ ଅନ୍ୟ ଏକ ମୋହର ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ ଯାହା ଏକ ନିରନ୍ତର ଢାଞ୍ଚା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋବ । କିଛି ଡିଜାଇନ୍ ତିଆରି କର ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଚେଷ୍ଟା କର ।